

28 Φεβρουαρίου, 1992

[ΚΟΥΡΡΗΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, ΑΡΤΕΜΗΣ, Δ/στές]

J.A.CABRAS &amp; BROS. LTD.,

Εφεσείλουσα- Καθ'ης η αίτηση,

v.

ΑΡΧΟΝΤΙΝΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ,

Εφεσιβλήτων- Αιτητών.

(Υπόμνημα Αρ.271).

*Απόφαση — Πρέπει να είναι αιτιολογημένη — Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών δεν εξαιρούνται από την αρχή αυτή.*

*Τερματισμός Απασχόλησης — Παράνομη απόλυση εργοδοτούμενου δυνάμει του άρθρου 7(1) του περί Τερματισμού Απασχόλησεως Νόμου, 1967 — Καθορισμός αποζημιώσεως δυνάμει των παρ. 3 και 4 του πρώτου πίνακα του Νόμου — Πρέπει η επιδικαζόμενη αποζημίωση να είναι πλήρως αιτιολογημένη με αναφορά στις προνοίες των παραγράφων αυτών.*

Οι εφεσιβλήτοι αξίωσαν αποζημιώσεις από την εφεσείλουσα για παράνομη απόλυση δυνάμει του άρθρου 7(1) του περί Τερματισμού Απασχόλησεως Νόμου, 1967, που προβλέπει ότι εάν ο εργοδοτούμενος νόμιμα τερματίσει την απασχόληση του λόγω της διαγωγής του εργοδότη του τότε ο τερματισμός θεωρείται σαν τερματισμός από τον εργοδότη με την έννοια του άρθρου 3 του Νόμου, δηλ. σαν παράνομη απόλυση. Η συγκεκριμένη διαγωγή του εργοδότη στην προκειμένη περίπτωση, που έγινε αποδεκτή από το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών και δεν αμφισβητήθηκε κατ'έφεση, αφορούσε παράλειψη καταβολής των μισθών των εφεσιβλήτων ως επίσης και των συνεισφορών της εφεσείλουσας στα ταμεία προνοίας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης για περίοδο πέραν των δύο ετών. Το πρωτόδικο Δικαστήριο προχώρησε στην επιδίκαση αποζημιώσεων για τον κάθε ένα εφεσιβλήτο, χωρίς όμως να αιτιολογήσει την επιδίκαση αυτή. Κατ'έφεση η εφεσείλουσα προσέβαλε ολόκληρη την απόφαση του πρωτόδικου Δικαστηρίου σαν αναιτιολόγητη.

*Αποφασίσθηκε ότι:*

Εφόσον τα κριτήρια βάσει των οποίων επιδικάζεται αποζημίωση σε περίπτωση παράνομου τερματισμού εργοδότησης αναφέρονται στην παράγραφο 4 του Πρώτου Πίνακα του Νόμου, είναι ανα-

5 γκαίο κατά τον καθορισμό των αποζημιώσεων να διαφαίνεται από την απόφαση ότι λήφθηκαν υπόψη και αξιολογήθηκαν όλα τα κριτήρια καθορισμού αποζημίωσης. Στην προκειμένη περίπτωση ήταν φανερό από την πρωτόδικη απόφαση ότι για τον καθορισμό της αποζημίωσης είχαν ληφθεί υπόψη μόνο τα ημερομίσθια και η διάρκεια υπηρεσίας του κάθε εφεσίβλητου, χωρίς να διαφαίνεται ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο είχε καθόλου απασχοληθεί με την αξιολόγηση και εκτίμηση των υπολοίπων κριτηρίων.

10

*Η έφεση επιτράπηκε εν μέρει. Διατάχθηκε επανεκδίκαση αναφορικά μόνο με το θέμα της επιδίκασης αποζημιώσεων στον κάθε εφεσίβλητο. Τα έξοδα της έφεσης επιδικάσθηκαν κατά 1/2 υπέρ της εφεσείουσας. Τα έξοδα της πρωτόδικης διαδικασίας να ακολουθήσουν το αποτέλεσμα της νέας δίκης.*

15

*Υπόθεση που αναφέρθηκε:*

*Louis Tourist Agency Ltd. v. Ηλία (1992) 1 Α.Α.Δ. 98.*

### **Υπόμνημα.**

20 Υπόμνημα από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου Εργατικού αναφορικά με την απόφασή του στις Αιτήσεις Αρ. 566/87 - 573/87 ημερομηνίας 10 Απριλίου, 1990 αναφορικά με αίτηση δυνάμει των άρθρων 7, 3 και 9 του Περί Τερματισμού Απασχολήσεως Νόμου Αρ. 24 - 67 - 88 που καταχωρήθηκαν από τον Αρχοντίνο Χαραλάμπους και

25 άλλων εναντίον J. A. Cabras & Bros Ltd και άλλων με την οποία επιδικάσθηκαν στους αιτητές διάφορα ποσά σαν αποζημίωση βάσει του πιο πάνω Νόμου.

*Γ. Γιασεμής, για την εφεσείουσα - καθ' ης η αίτηση.*

30

*Α. Παπαφιλίππου, για τους εφεσίβλητους.*

*Cur. adv. vult.*

ΚΟΥΡΡΗΣ, Δ.: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα διαβάσει ο δικαστής Χρ. Αρτεμίδης.

ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ.: Το Δικαστήριο Εργατικών Διαφο-

ρών αποδέχτηκε το αίτημα των 7 εφεσιβλήτων, με το οποίο αξίωναν από την εφεσείουσα αποζημίωση για παράνομη απόλυση, βάσει του άρθρου 3 του περί Τερματισμού Απασχόλησεως Νόμου του 1967, (24/67) όπως έχει τροποποιηθεί. Η παράνομη απόλυση, όπως έγινε αποδεκτό από το Δικαστήριο, συνίστατο στον εξαναγκασμό τους να τερματίσουν την απασχόληση τους, κατ' εφαρμογή των προνοιών του άρθρου 7(1) του Νόμου, που έχει ως εξής:

"7(1) Όταν εργοδοτούμενος νομίμως τερματίσει την απασχόλησιν του παρ' εργοδότη λόγω της διαγωγής του εργοδότη, τότε ο τερματισμός ούτος θεωρείται ως τερματισμός υπό του εργοδότη υπό την έννοιαν του άρθρου 3"

Οι εφεσίβλητοι πρόβαλαν πρωτοδικώς τον ισχυρισμό πως για δυο συνεχή χρόνια, πριν από τον Ιούνιο του 1987, ο εργοδότης τους - η εφεσείουσα εταιρεία - δεν κατέβαλλε ανελλιπώς τους μισθούς τους μήτε τα συμφωνηθέντα ποσά στα ταμεία προνοίας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Η συντεχνία των εφεσιβλήτων είχε εμπλακεί στη διαφορά σε μια προσπάθεια επίλυσης της για να διατηρηθούν οι εργατικές σχέσεις. Η τακτική όμως της εφεσείουσας να μην καταβάλλει τους μισθούς στους εφεσίβλητους συνέχισε, οπότε αυτοί, και μετά από σχετική προειδοποίηση, τερμάτισαν την απασχόληση τους στις 8.6.87.

Το Δικαστήριο διαπίστωσε ως πραγματικό γεγονός πως η εφεσείουσα δεν κατέβαλλε τους μισθούς των εφεσιβλήτων και δεν πλήρωνε στα αναφερόμενα ταμεία τα συμφωνηθέντα στη συλλογική σύμβαση ποσά. Εκρινε δε πως η συμπεριφορά αυτή συνιστούσε διαγωγή που εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου, που παραθέτουμε πιο πάνω, και επομένως νόμιμα οι εφεσίβλητοι τερμάτισαν την απασχόληση τους. Μετά το συμπέρασμα αυτό το δικαστήριο προχώρησε και επεδίκασε στον καθένα από τους αιτητές διάφορα ποσά που καταλογίζονται σε 6 κονδύλια. Το πρώτο από αυτά συνιστά την αποζημίωση δυνάμει των προνοιών του άρθρου 7(1) του Νόμου.

Μετά την καταχώρηση του σημειώματος εφέσεως, ο

5 /πρόεδρος του Δικαστηρίου συνέταξε υπόμνημα στο οποίο παραπέμπει ενώπιον του εφετείου 3 νομικά σημεία. Στο πρώτο εγείρεται θέμα μη αιτιολόγησης της απόφασης του δικαστηρίου, ενώ στο συνδυασμένο περιεχόμενο των ερωτημάτων 2 και 3, αμφισβητείται ότι η μη καταβολή από τον εργοδότη των εισφορών στα ταμεία πρόνοιας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, συνιστά διαγωγή εκ μέρους του που εμπίπτει στις πρόνοιες του άρθρου 7(1) του Νόμου.

10 Ο δικηγόρος της εφεσείουσας, αναπτύσσοντας την επιχειρηματολογία του και στα τρία νομικά σημεία, εισηγήθηκε πως η απόφαση του Δικαστηρίου πάσχει στο σύνολο της γιατί είναι αναιτιολόγητη. Συγκεκριμένα υπέδειξε πως το πρωτόδικο δικαστήριο αρχίζει την απόφαση του διατυπώνοντας αμέσως τα ευρήματα του, χωρίς να παραθέτει 15 σ'αυτή τους εκατέρωθεν ισχυρισμούς, το αποδεικτικό υλικό που προσκομίστηκε το οποίο, αφού αναλύσει, να προβεί στα ευρήματα και να βγάλει τα συμπεράσματα του. Ο δικηγόρος της εφεσείουσας στάθηκε ιδιαίτερα στην επιδίκαση της αποζημίωσης, (κονδύλι (α) στην κάθε αίτηση), 20 την οποία το δικαστήριο δεν αιτιολογεί καθόλου, ειδικότερα το ύψος της.

Ο δικηγόρος των εφεσιβλήτων, αντικρούοντας τις εισηγήσεις του συναδέλφου του, υπέβαλε πως η κρινόμενη 25 απόφαση πληροί όλα τα αναγκαία στοιχεία, που η νομολογία προσδιορίζει ως απαραίτητα για να θεωρείται μια δικαστική απόφαση αιτιολογημένη. Δέχθηκε όμως, πολύ ορθά κατά τη γνώμη μας, πως δυνατό να δημιουργείται ζήτημα αιτιολόγησης του μέρους της απόφασης που 30 αφορά στα επιδικασθέντα ποσά αποζημίωσης στον κάθε ένα από τους εφεσιβλήτους.

Το Εφετείο είχε την ευκαιρία, πολύ πρόσφατα, να συζητήσει τις πρόνοιες του άρθρου 7(1) του Νόμου, στην υπόθεση *Louis Tourist Agency Ltd v. Αντιγόνη Ηλία* 35 (1992) 1 Α.Α.Δ. 98. Στην απόφαση του Δικαστηρίου ο δικαστής Πικής είπε τα εξής:

"Είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να προσδιοριστούν εξαντλητικά η μεμπτή διαγωγή του εργοδότη στο πλαίσιο του άρθρου 7(1). Πρέπει όμως η διαγωγή αυτή να είναι εξ αντικειμένου τέτοιας μορφής και χαρακτήρα που να κλονίζει το θεμέλιο της σχέσης εργοδότη - εργοδοτουμένου, είτε λόγω της διάρρηξης θεμελιωδών όρων της σύμβασης εργασίας, ή την επίδειξη εκ μέρους του εργοδότη διαγωγής ασυμβίβαστης με το παραδεκτό πλαίσιο σχέσεων εργοδότη-εργοδοτουμένου."

Στην υπό κρίση υπόθεση από το αποδεικτικό υλικό που είχε ενώπιόν του το δικαστήριο ικανοποιήθηκε πως για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα η εφεσείουσα δεν κατέβαλλε τους μισθούς των εφεσιβλήτων, οι οποίοι αναγκάστηκαν να επιστρατεύσουν τη μεσολάβηση των συντεχνιών τους σε μια προσπάθεια επίλυσης της διαφοράς και παραμονής στην εργασία τους. Εγκατέλειψαν δε την απασχόληση τους τότε μόνο, και μετά από πολλές προειδοποιήσεις προς την εφεσείουσα, εφόσο η τελευταία συνέχισε να μην πληρώνει τους μισθούς τους, και να μην καταβάλλει τα συμφωνηθέντα στα ταμεία ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και προνοίας.

Ο δικηγόρος της εφεσείουσας δέχθηκε, δικαίως, πως τέτοια διαγωγή εκ μέρους του εργοδότη δικαιολογεί τον εργοδοτούμενο να επικαλεσθεί τις πρόνοιες του άρθρου 7 (1) του Νόμου. Εισηγήθηκε όμως, βασιζόμενος στο γενικό επιχείρημα του πως η πρωτόδικη απόφασή είναι ανατιολόγητη, ότι το πρωτόδικο δικαστήριο δεν θέτει, και κατά συνέπεια ούτε καν αξιολογεί, την εκδοχή που πρόβαλε η εφεσείουσα πάνω σε αυτό το ζήτημα.

Εχουμε τη γνώμη πως η εισήγηση του δικηγόρου της εφεσείουσας είναι εν μέρει ορθή. Η αποζημίωση που επιδικάζεται στον εργοδοτούμενο σε περίπτωση τερματισμού της εργοδότησης του σύμφωνα με τις συνδυασμένες πρόνοιες των άρθρων 3 και 7(1) του Νόμου, υπολογίζεται βάσει των διατάξεων του Πρώτου Πίνακα του Νόμου. Η παράγραφος 3 του Πίνακα αυτού προβλέπει τα εξής:

"3. Εν ουδεμιά περιπτώσει η αποζημίωσις θα υπερ-

βαίνει τα ημερομίσθια δύο ετών."

Ενώ η παράγραφος 4 έχει ως ακολούθως:

5 "4. Πλην ως προνοείται υπό των παραγράφων 2 και 3 του παρόντος Πίνακος, το Διαιτητικόν Δικαστήριο έχει απόλυτο διακριτικήν εξουσίαν ως προς το υπ' αυτού επιδικασθησόμενον ποσόν. Κατά τον υπολογισμόν όμως του επιδικασθησομένου τούτου ποσού, το Διαιτητικόν Δικαστήριο δέον να λάβη υπ' όψιν του, μεταξυ άλλων, τα ακόλουθα:

10 (α) τα ημερομίσθια και πάσας τας άλλας απολαβάς του εργοδοτουμένου·

(β) την διάρκειαν της υπηρεσίας του εργοδοτουμένου·

15 (γ) την απώλειαν προοπτικής σταδιοδρομίας του εργοδοτουμένου·

(δ) τας πραγματικάς συνθήκας του τερματισμού των υπηρεσιών του εργοδοτουμένου·

(ε) την ηλικίαν του εργοδοτουμένου."

20 Είναι πρόδηλον από τα ακριβή ποσά, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και σεντ, που επεδίκασε το δικαστήριο στον καθένα από τους αιτητές, πως αυτά υπολογιστηκαν σύμφωνα με την περίοδο απασχόλησης και το μισθό τους μόνο. Δεν απασχόλησε καθόλου το δικαστήριο η αξιολόγηση και εκτίμηση των υπολοίπων παραγόντων που λαμβάνονται υπόψη στην επιδίκαση της αποζημίωσης, όπως 25 αυτοί ρητά προβλέπονται στις πρόνοιες του πρώτου Πίνακα του Νόμου, που παραθέτουμε πιο πάνω και οι οποίες φαίνεται πως διέλαθαν της προσοχής του.

30 Έχουμε επίσης τη γνώμη πως η απόφαση του πρωτόδικου δικαστηρίου με πολλή δυσκολία περνά τη βάσανο της επιτακτικής ανάγκης για αιτιολόγηση των δικαστικών αποφάσεων γιατί τα ευρήματα του ως προς τα πραγματι-

κά γεγονότα καταγράφονται μεν στην απόφαση, αλλά είναι μέσα από τις γραμμές της, και συμπερασματικά, πδν μπορεί ένας να εξιχνιάσει ποιές ήταν οι εκατέρωθεν θέσεις και το αποδεικτικό υλικό που προσκομίστηκε. Έτσι, και σε 5  
ότι αφορά το ουσιώδες ζήτημα της μη πληρωμής δηλαδή των μισθών των εφεσιβλήτων, και των υποχρεώσεων της εφεσελούςας στα πιο πάνω αναφερόμενα ταμεία, το δικαστήριο αναφέρει στην απόφαση του πως ο διευθυντής της παρουσίασε επιταγές στο όνομα ενός εκάστου των εφεσιβλήτων για να αποδείξει πως δήθεν κατέβαλε τους μισθούς τους. Απέρριψε όμως τη μαρτυρία αυτή ως αναληθή 10  
γιατί διαπίστωσε πως οι επιταγές όχι μόνο δεν είχαν δοθεί στους εφεσίβλητους, αλλά ετοιμάστηκαν σκόπιμα για να παρουσιαστούν στη δίκη και να προβληθεί ο ισχυρισμός της πληρωμής. 15

Τελειώνοντας παρατηρούμε τα εξής: Η δια του Νόμου εξειδικευμένη σύνθεση του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών, καθώς και η πρόνοια σ' αυτόν πως κατά την κρίση των ενώπιον του διαφορών δεν δεσμεύεται από οποιουσδήποτε κανόνες περί αποδείξεως, δεν διαφοροποιεί ποσώς 20  
την θεσμική του υπόσταση. Είναι Δικαστήριο καθιδρυθέν δια νόμου σύμφωνα με το Σύνταγμα. Επομένως τηρούνται οι πρόνοιες του Αρθρου 30.2 του Συντάγματος. Αλλά και ο ίδιος ο Νόμος, πιστός στο Σύνταγμα, ρητά προβλέπει πως μετά την κρίση της επίδικης διαφοράς το δικαστήριο 25  
εκδίδει αιτιολογημένη απόφαση.

Ενόψει των πιο πάνω, εκδίδουμε την ακόλουθη διαταγή. Παραπέμπεται στο πρωτόδικο Δικαστήριο η υπόθεση για να επανεκδικαστεί μόνο το ζήτημα της επίδικας του ποσού της απόζημίωσης σε ένα έκαστο των εφεσιβλήτων. 30  
Τα έξοδα της έφεσης επιδικάζονται, κατά το μισό, υπέρ της εφεσελούςας, ενώ στο πρωτόδικο δικαστήριο θα ακολουθήσουν το αποτέλεσμα της νέας δίκης.

Η απόφαση του δικαστηρίου στα υπόλοιπα επίδικα ζητήματα επικυρώνεται. 35

*Διαταγή ως ανωτέρω.*